

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ
พ.ศ.๒๕๕๖

แม่หมอจันลี
เปลี่ยนเอก

หมอจิตอาสาแห่งบ้านโนนหอม
แห่งตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

สารบัญ

ชื่อเรื่อง แม่หมอจันลี เปลี่ยนเอก
หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๖

ผู้เขียน นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์
นายสันติสุข โสภณสิริ

กองบรรณาธิการ

นางวงเดือน จินดาวัฒนะ
นางสาวปารณัฐ สุขสุทธิ

ผู้ประสานงาน

นางสาววาสนา สิทธิกัน
นางสาวสุภาภรณ์ บุญปก
นางสาวอารีรัตน์ อินทโส

ดำเนินการผลิต

คณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ
กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

สนับสนุนโดย

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่

บริษัท แพลน พรินท์ติ้ง จำกัด

๖

คำประกาศเกียรติคุณ

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๖
แม่หมอจันลี เปลี่ยนเอก

๑๐

ประวัติหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖

แม่หมอจันลี เปลี่ยนเอก

หมอจิตอาสาแห่งบ้านโนนหอม
ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง
จังหวัดสกลนคร

๒๒

นวัตกรรมภูมิปัญญา

๒๔

ประดิษฐกรรม ภูมิปัญญา

๓๖

หลักเกณฑ์ และแนวทางการคัดเลือก

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๖

๓๘

คำสั่งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือก
หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๖

คำนำ

หน้าที่หนึ่งของคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ คือ การศึกษา รวบรวมภูมิปัญญาที่กระจุกกระจายอยู่ตามท้องถิ่นต่างๆ เพื่อรักษา สืบทอด และพัฒนา เพื่อนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประชาชน วิธีการหนึ่งคือ การค้นหา หมอพื้นบ้านหรือแพทย์แผนไทยที่มีภูมิปัญญาและใช้ภูมิปัญญานั้นในการช่วยเหลือเยียวยาประชาชนในชุมชน และเข้าสู่กระบวนการคัดเลือกเป็น “หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ”

โครงการดังกล่าว ดำเนินการมาแล้วเป็นปีที่สาม ปีแรก ได้หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ คือ พระครูอุปการพัฒนกิจ หรือหลวงพ่อสมัย แห่งวัดหนองหญ้า nang จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นทั้งที่พึ่งทางจิตใจ และเป็นหมอที่ช่วยเยียวยารักษาโรคทางกายชาวบ้านทั้งใกล้ไกล เป็นที่เคารพนับถือและยกย่องอย่างสูงจากชุมชน ปีที่แล้วได้หมอไทยดีเด่นแห่งชาติคือพ่อบุญสง่า พันธุ์สายศรี อิสลามิกชนจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้มีผลงานช่วยเหลือเยียวยาผู้ป่วย โดยมีการประดิษฐ์อุปกรณ์ช่วยฟื้นฟูสุขภาพของคนไข้จำนวนมาก ใช้วัสดุต่างๆ ราคาถูกแต่มีประสิทธิภาพ เป็นที่ประจักษ์

สำหรับปีนี้ คณะอนุกรรมการคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ ซึ่งมีนายแพทย์เปรม ชินวันทนนานนท์ เป็นประธานต่อเนื่องมาเป็นปีที่สามแล้ว ได้ดำเนินการเช่นเดียวกับสองปีที่ผ่านมา โดยยึดหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตั้งแต่ปีแรก ในปีนี้ได้มีรายชื่อที่จังหวัดต่างๆ คัดเลือกและส่งมาให้พิจารณา รวม ๓๒ คน ก็บรรยายจากปีที่แล้ว ๓๑ คน เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น ๖๓ คน หลังจากพิจารณาคัดเลือกตามหลักเกณฑ์แล้ว คณะอนุกรรมการได้ลงพื้นที่เพื่อตรวจเยี่ยมในขั้นสุดท้าย คณะอนุกรรมการฯ มีมติเป็นเอกฉันท์เสนอ แม่จันลี เปลียนเอก เป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติปีนี้ และคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติได้ประชุมพิจารณาเห็นชอบแล้ว

แม่จันลี เป็นชาวไทยเชื้อสายญไท เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ ที่บ้านโนนหอม ต.โนนหอม อ.เมือง จ.สกลนคร แม่จันลีก็เหมือนชาวบ้านในชนบทห่างไกลทั่วไปสมัยก่อนที่บริการสาธารณสุขของประเทศยังไม่ถึง เมื่อเจ็บป่วยก็ต้องรักษากันตามมีตามเกิด หนึ่งในที่พึ่งก็คือการบนบานศาลกล่าว แม่จันลีป่วยเป็น “ไข้หัวโกรน” เมื่ออายุได้ ๑๖ ปี แม่พาไปบนกับหลวงพ่อดังที่วัดพระธาตุเชิงชุมวรวิหาร อ.เมือง จ.สกลนคร ว่าถ้าหายจะบวชให้ เมื่อหายก็ได้บวชเป็นแม่ชี ระหว่างบวชได้ไปนวดปรนนิบัติแก่แม่ชีใหญ่ ทำให้ได้ความรู้เรื่องนวดเส้นติดตัวมา ต่อมาป่วยเป็นอัมพาตได้พ่อบุญสง่าสามารถรักษาให้จนหาย ก็ขอฝากตัวเป็นศิษย์ ศึกษาจนได้ความรู้ติดตัวมา และใช้ช่วยเหลือคนไข้ให้หายจากโรคร้ายนี้ได้เป็นจำนวนมาก โดยคนไข้ส่วนใหญ่มักเป็นประเภท “เหลือเดนจากโรงพยาบาล” แพทย์แผนปัจจุบันสิ้นสุดการรักษาแล้ว หรือไม่ก็ตระเวนรักษากันสิ้นเนื้อประดาตัวแล้ว

เมื่อองค์การอนามัยโลก สามารถปลูกเร้าให้ประเทศสมาชิกทั่วโลกตั้งเป้าหมายทางสังคมคือ “สุขภาพดีถ้วนหน้าเมื่อ ๒๕๕๓” และได้มีมติต่อมาว่าการจะบรรลุสุขภาพดีถ้วนหน้าได้ ลำพังการแพทย์แผนปัจจุบันเท่านั้นย่อมไม่เพียงพอ แต่จะต้องนำการแพทย์ดั้งเดิมของแต่ละประเทศแต่ละชุมชนมาพัฒนาและใช้ประโยชน์คู่ขนานไปด้วย

แม่หมอจันลี คือ หลักฐานรูปธรรมที่ชัดเจนที่พิสูจน์หลักการที่องค์การอนามัยโลกเสนอไว้เมื่อกว่าสามทศวรรษมาแล้ว

นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์
ประธานกรรมการพัฒนา
ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ

คำประกาศเกียรติคุณ

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๖

แม่จันลี เปลี่ยนเอก

แม่จันลี เปลี่ยนเอก เป็นคนไทยเชื้อสายภูไทเกิดเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ ณ บ้านโนนหอม ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เป็นบุตรคนที่ ๕ ในจำนวนพี่น้อง ๖ คน ของนายแก้ว นางพิมพ์ เปลี่ยนเอก

แม่จันลีก้เหมือนชาวบ้านทั่วไปในสมัยนั้น ที่ได้เรียนจบเพียงชั้นประถม ๔ ที่โรงเรียนบ้านโนนหอม ซึ่งปัจจุบันคือโรงเรียนชุมชนโนนหอม ไร่ล้อม เมื่อเจ็บป่วยก็รักษาเยียวยากันตามมีตามเกิด เมื่อใกล้จะสิ้นหวังก็ต้องหันไปพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แต่แม่จันลีแตกต่างจากคนทั่วไปที่สามารถเปลี่ยนวิกฤตในชีวิตให้เป็นโอกาส นอกจากเอาชีวิตรอดได้แล้วยังสามารถเป็นที่พึ่งพาของชาวบ้านจำนวนมาก ตลอดชีวิตอันยืนยาวของแม่จันลี

เมื่ออายุได้ ๑๖ ปี แม่จันลีล้มป่วยด้วยโรคที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “ไข้หัวโกรน” เข้าใจว่าเป็นไข้ รากสาดน้อยหรือไทฟอยด์ ซึ่งสมัยนั้นยังไม่มียา รักษา ต้องปล่อยให้ไข้จับจน “หัวโกรน” แม่ได้ยาสมุนไพรช่วยให้อาการดีขึ้นบ้าง แต่ก็ไม่หาย แม่จึงพาไปบนบานหลวงพ่อดุสิตแสน ที่วัดพระธาตุเชิงชุมวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยบนว่าถ้าหายจากโรคจะบวชเป็นชีแก่บน หลังจากนั้นราว ๑๕ วัน แม่จันลีก้หายป่วยจริงๆ แม่จึงได้พาไปบวชเป็นชีที่วัดป่าสุทธาวาส ซึ่งเป็นวัดที่เก็บอัฐิธาตุของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ที่นั่นแม่จันลีมมีโอกาสปรนนิบัติแม่ชีใหญ่อายุ ๘๒ ปี ได้ไปนวดให้ท่าน ท่านได้สอนเรื่องเส้นและการนวดให้จนมีความชำนาญ เพราะได้บวชเรียนอยู่ถึง ๓ ปี

เมื่ออายุได้ ๑๙ ปี ได้สึกออกมาแต่งงานกับสิบโทสาย จนมีบุตรด้วยกัน ๒ คน คนโตอายุย่างเข้า ๕ ขวบ คนเล็ก ๒ ขวบ แม่จันลีก้ประสบอุบัติเหตุครั้งใหญ่ ล้มป่วยเป็นอัมพาต ต้องทุพพิกขเพราะสามีต้องไปทำงาน

ลูกก็ยังเล็ก คนโตพอจะช่วยป้อนข้าวป้อนน้ำให้แม่ แต่ไม่สามารถดูแลเรื่องอุจจาระ ปัสสาวะ ทำให้ต้องนอนจมอยู่กับสิ่งปฏิกูล ขณะที่ลูกคนเล็กยังต้องดูคนมาจากอกแม่

โชคยังดีที่สามีได้ยืมกิตติศัพท์ว่ามีหมอรักษาอัมพาตชื่อพุทสาอยู่ ที่ตำบลหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี จึงไปติดต่อขอให้มาช่วยรักษา และหมอก้รับมารักษาให้ เริ่มจากต้มน้ำสมุนไพรให้อาบ ย่างสมุนไพรประคบ และ “นวดแคะเส้น” ให้ น่ายินดีที่อาการค่อยๆเลาจนลุกนั่งได้ จากนั้นหมอก้สานสุ่มไก่อเอาผ้าคลุมแล้วให้คนไข้เข้าไปอบสมุนไพร แล้วให้บริหารแขนขาโดยนำยางจักรยานเก่าๆ มาแขวนกับข้อ แล้วให้คนไข้เอาขาขึ้นพาดแกว่งไปมา จนขาเริ่มมีแรง หมอก้ตอกหลักทำราวให้คนไข้กลับมาหัดยืน “ตั้งไข่” และหัดเดิน รักษาอยู่ ๑ เดือน กับ ๒ วัน ก็หายกลับมาเดินได้ใหม่

แม่จันลี ศรัทธาในวิชาของพ่อหมอ จึงขอฝากตัวเป็นศิษย์ถ่ายทอดวิชา ครูก็รับมอบตัวศิษย์ โดยให้ตั้ง “กาย” ยกครู ประกอบด้วย เหล้า ๑ ขวด ผ้าถุง ๑ ผืน ไช้สด ๑ ใบ เทียนชั้นธห้า ๑ ชุด และ เงิน ๑๒ บาท แม่จันลิตั้งหน้าเรียนวิชาจากครู โดยมีพื้นฐานความรู้เรื่องนวดเส้นที่เรียนมาจากแม่ชีใหญ่ ในที่สุดก็เรียนจนจบความรู้ของครู หลังจากนั้นไม่นานก็มีโอกาสรักษาคนไข้คนแรก เป็นชายหนุ่มอายุ ๒๕ ปี กำลังเตรียมตัวจะไปใช้แรงงานที่ซาอุดีอาระเบีย รู่ๆ ก็เป็นอัมพฤกษ์ ปากเบี้ยว ขยับตัวไม่ได้ ตัวอ่อนไม่มีแรง แม่จันลिरักษาให้จนหายเป็นปกติ หลังจากนั้นก็รักษาคนไข้อัมพฤกษ์ อัมพาตเรื่อยมา มีคนไข้เฉลี่ยเดือนละ ๑-๒ ราย สิบมาหลายสิบปี

คนไข้ของแม่จันลีโดยมาก เป็นประเภท “เหลือเดนจากโรงพยาบาล”

นั่นคือ การแพทย์แผนปัจจุบันสิ้นสุดการรักษาแล้ว หรือไม่ก็ตระเวนรักษาจนหมดเนื้อหมดตัวแล้ว แต่แม่จันลียังรักษาให้ทุกราย ถ้าตรวจแล้วเห็นว่ารักษาได้

แม่จันลีช่วยเหลือคนทุกข์คนยากมามาก ทางการกี้ยอมรับ โดยได้เข้าอบรมเป็น อสม. มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๔ รับการส่งต่อคนไข้จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนหอม มาตรวจรักษา และเข้าไปให้บริการนวดในโรงพยาบาลแพทย์แผนไทยจังหวัดสกลนครเดือนละ ๓ ครั้ง เป็นต้น

เมื่อองค์การอนามัยโลกมีมติในที่ประชุมสมัชชาอนามัยโลกเมื่อราว พ.ศ. ๒๕๒๐ ให้ประเทศสมาชิก ทั่วโลกมีเป้าหมายเพื่อบรรลุ “สุขภาพดีถ้วนหน้า เมื่อ ๒๕๔๓” และมีมติต่อมาว่า ลำพังการแพทย์แผนปัจจุบันย่อมไม่สามารถช่วยให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ จำเป็นต้องนำการแพทย์ดั้งเดิมของแต่ละประเทศมาพัฒนาและใช้ประโยชน์ควบคู่กัน จึงจะบรรลุสุขภาพดีถ้วนหน้าได้ ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่มุ่งมั่นเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

แม่หมอจันลี คือ หนึ่งในตัวอย่างรูปธรรมที่เป็นหลักฐานพิสูจน์หลักการดังกล่าวขององค์การอนามัยโลกอย่างชัดเจน และคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ มีมติยกย่องให้แม่จันลีเป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๖ อย่างเป็นทางการ

ประวัติชีวิต

ประวัติ แม่หมोजันลี เปลี้นเอก

เกิดวันที่ วันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๘๑ ปัจจุบันอายุ ๗๕ ปี
ภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านโนนหอม ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัด
สกลนคร

อยู่บ้านโนนหอมใหม่ เลขที่ ๒๘๒ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลโนนหอม
อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

จบการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่โรงเรียนบ้านโนนหอม
นับถือศาสนา พุทธ

อาชีพหลัก เกษตรกรรม ทำตามฤดูกาล

สถานภาพ หม้าย มีบุตร ๖ คน เป็นบุตรสาว ๓ คน บุตรชาย ๓ คน

เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตั้งแต่ ปี พ.ศ.๒๕๓๔
รวมระยะเวลา ๒๒ ปี

เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขดีเด่นระดับจังหวัด สาขามิปัญญา
ท้องถิ่นด้านสุขภาพ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖

ได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ สาขากาแพทย์
แผนไทย ประเภทเวชกรรมไทย ในปี พ.ศ.๒๕๕๔

หมอไทยดีเดือนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๖

แม่หมอจันลี เปลี่ยนเอก

หมอจิตอาสาแห่งบ้านโนนหอม

ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

แม่จันลี เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๔๘๑ ณ บ้านโนนหอม ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เป็นบุตรสาวคนที่ ๕ ในจำนวนพี่น้อง ๖ คน ของคุณพ่อ ชื่อ นายแก้ว และคุณแม่ชื่อ นางพิมพ์ ซึ่งมีบรรพบุรุษเป็นชาวไทย เชื้อสายผู้ไท หรือ ภูไท ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ที่สุดรองมาจากกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ลาว

เมื่อสมัยแม่จันลียังเป็นสาวอายุ ๑๖ ปี เคยป่วยเป็นไข้หัวโกรน (ปัจจุบันเรียกไข้ทัยพอยด์ ไข้รากสาดน้อย) ฝมร่วงหมดทั้งศีรษะ มารดาของแม่จันลียังรักษาบุตรสาวด้วยสมุนไพร ใครบอกว่าสมุนไพรอะไรดีก็เอามาใช้รักษาบุตรสาว แต่ก็ไม่หายขาด มารดาของแม่จันลีจึงเดินทางไปบนบานหลวงพ่อดอกค์แสน อยู่ที่วัดพระธาตุชุมเชิงวรวิหาร อำเภอเมือง

จังหวัดสกลนคร โดยบอกว่าถ้าบุตรสาวหายจากอาการป่วยเมื่อใดจะให้บวชชีแก่นัน ปรากฏว่าหลังจากนั้นประมาณ ๑๕ วัน แม่จันลีได้หายจากอาการไข้หัวโกรน (ไข้ทัยพอยด์ ไข้รากสาดน้อย) ราว ๑ เดือนแม่จันลีเริ่มแข็งแรง มารดาจึงตัดสินใจให้บุตรสาวไปบวชชีแก่นัน ที่วัดป่าสุทธาวาส (ซึ่งเป็นวัดที่เก็บอัฐิธาตุของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต)

ที่วัดป่าสุทธาวาส มีแม่ชีใหญ่อายุ ๘๒ ปี เป็นผู้ดูแลสำนักแม่ชี ในขณะที่บวชอยู่แม่จันลียังมีโอกาสได้ปรนนิบัติแม่ชีใหญ่นับตั้งแต่พรรษาแรก โดยท่านให้มาช่วยนวดพร้อมกับสอนเรื่องเส้นต่างๆ ในร่างกายให้กับแม่ชีจันลีไปในตัว แม่ชีใหญ่บอกลูกศิษย์สาวว่าถ้าเรียนรู้เรื่องนวดจนชำนาญก็สามารถใช้เป็นวิชาทำมาหากินได้ตลอดชีวิต ในสมัยนั้นค่านวดคลายเส้นครั้งละ ๑ บาท ถ้าคนที่ไม่มียีน้อย่างน้อย ก็จะให้ ๕๐ สตางค์ ในอดีตนั้นค่าของเงินสูงกว่าปัจจุบันมาก

หลังจากบวชชียู่นาน ๓ พรรษา ได้รับการถ่ายทอดวิชาการนวดจากแม่ชีใหญ่จนนวดเป็นแล้ว แม่จันลียังลาสิกขาออกมาใช้ชีวิตทางโลกเมื่ออายุ ๑๙ ปี ได้แต่งงานกับพ่อสาย เปลี่ยนเอก ขณะนั้นมียศสิบโทได้รับเงินเดือน ๔๖๐ บาท ซึ่งในเวลานั้นสามารถซื้อทองได้ถึง ๒ บาท นับว่าเป็นครอบครัวผู้มีอันจะกินตามสมควร หลังจากแต่งงาน ปีแรกแม่จันลีได้บุตรคนแรกเป็นชาย อีก ๒ ปี ต่อมาก็คลอดบุตรคนที่ ๒ ในขณะที่นั้นสามีของแม่จันลีประจำการอยู่ที่ ค่ายประจักษ์ศิลปาคม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จึงอาศัยอยู่ที่บ้านพักทหาร

แต่แล้วคราวเคราะห์ที่ไม่คาดฝันก็บังเกิดขึ้น เมื่อแม่จันลีอายุเพียง ๒๔ ปี เข้าตรู่วันหนึ่งแม่จันลีตื่นขึ้นมารู้สึกตัวแต่ขยับตัวไม่ได้ บุตรคนเล็ก อายุ ๒ ขวบ ก็ดูคนแม่ตามปกติ แต่ตัวแม่เองขยับตัวไม่ได้ พอสายหน่อย ลูกชายคนโตก็มาเรียกแม่เพราะสงสัยว่าทำไมแม่ไม่ตื่นมาทำกับข้าว เห็นแม่ขยับตัวไม่ได้ ปากเปี้ยว ลิ้นแข็ง พูดไม่ได้ ลูกชายแม่จันลิตกใจร้องให้ คนข้างๆ ห้องมาดู แล้วไปตามพ่อจากที่ทำงานให้มาดูอาการของแม่ สามี ตัดสินใจรักษาภรรยาที่บ้าน เพราะหมอโรงพยาบาลวินิจฉัยว่าเป็น อัมพฤกษ์ อัมพาต ให้รักษาตามสภาพ (ภาษาถิ่น เรียกว่า “เปลี้ย” “หล่อย”) สามีของแม่จันลีจึงปรับปรุงบ้านโดยการเจาะพื้นบ้านทำปล่องลงมาที่ กระจกมองที่วางไว้ชั้นล่าง เพื่อรองรับถ่ายหนัก เบาของภรรยา ในขณะที่สามี ของแม่จันลีไปทำงาน ท่านก็ให้ทหารเวะเวียนมาดูแล เอาข้าว เอาน้ำมาส่ง ให้ภรรยา ส่วนการดูแลเป็นหน้าที่ของบุตรชายคนโตในขณะนั้นอายุเพียง ๕ ขวบ แต่เนื่องจากบุตรของแม่จันลียังเล็กอยู่ก็ยังไม่ช่วยอะไรไม่ได้มากนัก ช่วยป้อนข้าวน้ำให้แม่ได้ และเรื่องทำความสะอาดเช็ดล้างเวลาที่แม่ ถ่ายหนักเบาไว้ก็ยังไม่เป็น จนกว่าสามีของแม่จันลิลบจากทำงานแล้ว จึงช่วยเช็ดล้างให้ ส่วนใหญ่แม่จันลิจึงนอนจมสิ่งปฏิกูลอยู่อย่างนั้นกับ บุตรชายทั้งสองคน โดยบุตรชายคนเล็กก็ยังดูคนแม่อยู่ทั้งที่ผู้เป็น แม่ยังขยับตัวไม่ได้ แม่จันลีเล่าว่าขณะนั้นท่านลำบากมาก แม้ขณะที่ลูก ป้อนข้าวให้ บางครั้งลูกเอาช้อนป้อนเข้าจมูก จะเอามือปิดซ่อนข้าวออก จากจมูกก็ทำไม่ได้ เป็นความทุกข์สาหัสสำหรับผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต ที่แม่จันลีไม่เคยลืม

หลังจากรักษากันตามมีตามเกิดอยู่ ๒ เดือน วันหนึ่ง สามีของแม่จันลี ก็ได้ยินกิตติศัพท์ ว่ามีหมอเก่งทางรักษาอัมพฤกษ์ อัมพาต ชื่อว่า พ่อหมอ

พุกสา (แม่จันลีจำนามสกุลไม่ได้) เป็นหมอจับเส้น ท่านอยู่ที่ ตำบลหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี ดั่งนั้นสามีของแม่จันลิจึงเร่งไปติดต่อหมอให้มาดูอาการ ของภรรยาที่บ้าน เมื่อพ่อหมอมาพบคนไข้สิ่งแรกที่ท่านทำคือตรวจดู กระจุกกันกบของคนไข้ เมื่อเห็นกันกบยังยาวอยู่แสดงว่ามีโอกาสรักษา หายจึงตกลงรับรักษา

กระบวนการรักษาของพ่อหมอพุกสา คือ ให้คนไข้ตั้งคายยกครุ ด้วย เหล้า ๑ ขวด ผ่าถุง ๑ ผืน แพรว ๑ ผืน ไข่สด ๑ ใบ เทียนขันธ์ห้า ๑ ชุด และเงิน ๑๒ บาท เป็นค่าตั้งคาย

จากนั้นก็เริ่มการรักษา ในครั้งแรกต้มน้ำสมุนไพรให้อาบ แล้วทำการ อย่างสมุนไพรให้คนไข้อยู่นาน ๗ วัน ในแต่ละวันหลังจากย่างไฟเสร็จหมอก ก็จะทำการแคะเส้น นวดเส้นโดยแคะเส้นที่จุ่ม ให้ลอยขึ้น ผู้ป่วยที่เป็น อัมพฤกษ์ อัมพาต เส้นจะจมนมากและเส้นมักจะตายด้วยเพราะเลือดไม่ไป หล่อเลี้ยง เส้นเอ็นไม่มีกำลังอ่อนล้า หลังจากหมอแคะเส้น แล้วก็ให้คนไข้ ดื่มน้ำสมุนไพร จากนั้นก็มาอย่างสมุนไพรซ้ำอีกทำอยู่อย่างนี้ทุกวัน วันละ ๒ รอบ เป็นเวลา ๑ สัปดาห์ จนแม่จันลีเริ่มนั่งได้ หมอกก็สานส้มไก่ใบใหญ่ แล้วเอาผ้าคลุม ต้มยาสมุนไพรให้เดือด เอาหม้อยาสมุนไพรวางในส้มไก่ ที่มีผ้าคลุม แล้วให้คนไข้เข้าไปนั่งอบสมุนไพรอยู่ในนั้น เพื่อให้เหงื่อออก เมื่ออบแล้วหมอกก็จะแคะเส้น จากนั้นก็ให้ออกกำลังบั้นเอว โดยใช้ยางล้อ จักรยานยนต์เก่า นำมาแขวนที่ชื้อบ้านเอาเท้าวางบนยางที่แขวนไว้แล้ว ก็แกว่งเพื่อบริหารเส้นประสาท เส้นเอ็น และเส้นเลือด ที่รวมอยู่ที่เอว หมอกก็จะมาทำให้แม่จันลีอย่างนี้ทุกวัน พอเริ่มขยับนั่งได้เริ่มแข็งแรง หมอก ก็ฝังหลักแล้วทำเป็นราวให้คนไข้เกาะเพื่อหัดเดิน ทำทุกวันๆ จนตั้งไข่ได้

ยืนได้ ก้าวเดินได้ พ่อหมอพุดซาทำการรักษาอยู่ ๑ เดือนกับ ๒ วัน แม่จันลีก็สามารถเดินได้ตามปรกติ

หลังจากที่รักษาอาการจนหายเป็นปรกติแล้วก็ทำการปลงคาย คือเอาคายไหว้ครูที่ตั้งไว้ตั้งแต่ก่อนรักษามาตรวจนับว่าครบหรือไม่ จากนั้นต้องมีการแลกเอาคายไหว้ครู ในกรณีของแม่จันลี ค่าคายตั้งไว้ ๑๒ บาท ตามธรรมเนียมของการรักษาแบบพื้นบ้าน วางอัตราแลกเปลี่ยนค่าคายเป็นบาทละ ๑๐๐ บาท ดังนั้นจะต้องจ่ายค่ารักษาให้หมอพุดซาไป ๑,๒๐๐ บาท

แม่จันลีบังเกิดความศรัทธาเลื่อมใสในการรักษาของพ่อหมอพุดซา และเข้าใจหัวใจของผู้ป่วยอัมพาต จึงขอเรียนวิชาการนวดรักษาอัมพฤกษ์ อัมพาต กับพ่อหมอพุดซา โดยที่ก่อนหน้านี้ แม่จันลีเองเคยมีพื้นฐานเรื่องเส้นต่างๆ ในร่างกายและการนวดคลายเส้นจากที่แม่ซีใหญ่สอนให้เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว พ่อหมอพุดซาจึงให้ลูกศิษย์ตั้งคายไหว้ครู เพื่อรับการถ่ายทอดการนวดรักษา การตั้งคายไหว้ครูก็ทำเช่นเดียวกับการตั้งคายรักษาซึ่งประกอบด้วย เหล้า ๑ ขวด ผ้าถุง ๑ ผืน แพรว ๑ ผืน ไข่สด ๑ ใบ เทียนชันร้อทำ ๑ ชุด และ เงิน ๑๒ บาท จากนั้นแม่จันลีก็ได้เรียนรู้วิชาจากครูจนได้ความรู้ในกระบวนการรักษาอาการอัมพฤกษ์ อัมพาต อย่างครบถ้วน หลังจากเรียนจบแล้ว แม่จันลีก็ยังไม่เริ่มรักษาผู้ใด

ครอบครัวนางจันลี เปลี่ยนเอก พร้อมลูก หลาน

คนใช้คนแรก

ปี พ.ศ.๒๕๐๖ แม่จันลีเริ่มรักษาเป็นครั้งแรก เริ่มจากนายเชียง อายุ ๒๕ ปี อยู่บ้านศรีวิชนาคำ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ในขณะนั้นนายเชียงเตรียมตัวไปทำงานที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย เขาเตรียมเอกสารทุกอย่างเพื่อเตรียมเดินทางไปต่างประเทศ แต่ก่อนที่จะเดินทาง ๒-๓ วัน เข้าวันหนึ่ง นายเชียงตื่นขึ้นมายับตัวไม่ได้ ตัวอ่อนไม่มีแรง ปากเปี้ยว เป็นอัมพฤกษ์ญาติของนายเชียงมาหาแม่จันลีให้ช่วยรักษา แม่หมอได้ตรวจพบว่าเป็นคนไข้ยังไม่หมดสิ้นจึงรับรักษา แล้วให้คนไข้ตั้งค้ายาไว้ครู่ และเริ่มรักษาโดยใช้วิชาที่ร่ำเรียนมาจากอาจารย์ทั้งสองท่าน มีขั้นตอนเรียงตามลำดับชั้น เช่นเดียวกับที่พ่อหมอพุทธสาสน์ไว้ผสมผสานกับความรู้เรื่องเส้นที่ได้จากแม่ชีใหญ่ และพ่อหมอพุทธสาสน์ใช้ในการเคาะกระตุ้นเส้นต่างๆ จนนายเชียงหายเป็นปกติ แม่จันลีใช้เวลาในการรักษานายเชียง นาน ๑ เดือน กับ ๒ วัน และหลังจากนั้นแม่จันลีก็รับรักษาคนไข้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ผู้ป่วยที่มาปรึกษาจากแม่จันลีแล้วหายจากอาการอัมพฤกษ์ อัมพาต มีจำนวนหลายรายนับไม่ถ้วน โดยเฉลี่ยเดือนละ ๑ คน

คนไข้ส่วนใหญ่ที่มาปรึกษากับแม่จันลี มักเป็นคนไข้ที่ “เหลือเดนโรงพยาบาล” มาแล้ว คือโรงพยาบาลไม่สามารถรักษาได้หรือมีเดอนั้นก็รักษาตามโรงพยาบาลจนหมดเนื้อหมดตัว ไม่มีเงินค่ารักษาในระบบโรงพยาบาล คนไข้อนาถาเหล่านั้นเมื่อมาหาแม่จันลี หากท่านตรวจสภาพอาการแล้วเห็นว่าสามารถรักษาหายได้ ท่านก็จะรับรักษาทุกราย โดยแม่จันลีกล่าวว่า

“ช่วยรักษาเป็นการเอาบุญเพราะเขาไม่เหลืออะไรที่จะมาให้แม่แล้ว บางครั้งคนป่วยไม่เหลืออะไรแล้ว ก็เอาสิ่งของที่มีอยู่เป็นค่ารักษา บางคนเอาหมามาให้เป็นค่ารักษาก็มี”

นอกจากให้บริการนวดจับเส้นที่บ้านตัวเองจำนวน ๖๐-๗๐ รายต่อเดือน และทำการรักษาผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาตด้วยภูมิปัญญาพื้นบ้านแล้ว แม่จันลียังทำงานด้านสาธารณสุขมูลฐาน และเป็นนักพัฒนาจิตอาสาในชุมชน ร่วมกับเครือข่ายต่างๆ โดยรับการอบรมเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ ซึ่งนอกจากทำงานเป็นผู้สื่อข่าวสาธารณสุข ให้บริการชุมชนด้านส่งเสริมสุขภาพ ควบคุมและป้องกันโรค ในเขตรับผิดชอบของ อสม. ครอบคลุมทั่วหมู่บ้าน แล้วแม่จันลียังยินดีรับการส่งต่อผู้ป่วยปวดเมื่อยกล้ามเนื้อจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนหอม (รพ.สต.โนนหอม) เฉลี่ย ๑-๒ ราย/เดือน เพื่อทำการรักษาด้วยภูมิปัญญาพื้นบ้าน ซึ่งพบว่าอาการดีขึ้นทุกราย ทั้งยังติดตามเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคเซ ผู้พิการ ผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต แม่และเด็กหลังคลอด ร่วมกับเจ้าหน้าที่และผู้ช่วยแพทย์แผนไทย รพ.สต.โนนหอม จำนวน ๔-๕ ราย/เดือน รวมทั้งยังปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลแพทย์แผนไทยของจังหวัดสกลนคร เดือนละ ๓ ครั้ง และมีผู้มารับบริการนวดจับเส้นครั้งละประมาณ ๑๐ คน

กิจกรรมสำคัญที่แม่จันลีร่วมเป็นกำลังสนับสนุนอยู่อย่างสม่ำเสมอ คือ การออกหน่วยแพทย์พื้นบ้านสัญจร ในพื้นที่ตำบลโนนหอม รวมถึง

อำเภอ และจังหวัดอื่น ร่วมกับชมรมหมอพื้นบ้านจังหวัดสกลนคร ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๐-ปัจจุบัน เป็นการให้บริการโดยจิตอาสา ซึ่งมีผู้รับบริการ ๑๐๐-๒๐๐ คน/ครั้ง

แม่จันลีไม่เพียงทำหน้าที่ให้บริการพี่น้องประชาชนในด้านการรักษา ป้องกันโรค และส่งเสริมสุขภาพเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นครูผู้ถ่ายทอด วิชาการนวดแผนพื้นบ้านของจังหวัดสกลนคร และยังเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านแก่นักศึกษาและผู้สนใจ วิทยาลัย และสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งในจังหวัด และจังหวัดต่างๆ

ด้วยคุณูปการสาธารณประโยชน์ด้านสาธารณสุข และภูมิปัญญา แพทย์พื้นบ้านที่แม่จันลีมีต่อชุมชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานสาธารณสุข ท่านจึงได้รับความรักใคร่ เลื่อมใสศรัทธาจากพี่น้องประชาชน มีเกียรติบัตร และรางวัลยกย่องมากมาย ล่าสุดคือท่านได้รับการยกย่อง ส่งประกวดเป็น อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ดีเด่นระดับภาค และได้คะแนนเป็นอันดับสอง ในการประกวดระดับภาคประจำปี พ.ศ.๒๕๕๖

“

ทำหน้าที่เป็นครูผู้ถ่ายทอด
วิชาการนวดพื้นบ้าน
ของจังหวัดสกลนคร
และเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับ
ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้าน
แก่นักศึกษาและผู้สนใจ

”

นวัตกรรมการรักษา
อัมพฤกษ์ อัมพาต

นวัตกรรมการรักษา อัมพฤกษ์ อัมพาต

ขั้นตอนที่ ๑ การบูชาครู การประเมิณร่างกาย คือ การตรวจก้นกบ จะทราบระยะการรักษา เช่นถ้าก้นกบยาวระยะการรักษาจะสั้น แต่ถ้าก้นกบสั้นจะใช้ระยะในการรักษายาว

ขั้นตอนที่ ๒ อาบน้ำสมุนไพรเพื่อเปิดรูขุมขน เลือดลมเดินสะดวก โดยคิดค้นสูตรยาสมุนไพรไทย-ลาว

ขั้นตอนที่ ๓ การย่างสมุนไพร เพื่อใช้ความร้อนเปิดรูขุมขนให้เหงื่อออก เลือดลมเดินสะดวก

ขั้นตอนที่ ๔ การตี่มน้ำต้มสมุนไพร ตี่ม ๒ แก้ว สูตรยาสมุนไพรไทย-ลาว เพื่อกระจายเลือด หินปูนและไขมัน

ขั้นตอนที่ ๕ อบสมุนไพร ใช้เวลานานประมาณ ๓๐ นาที เพื่อกระจายเลือด ไขมัน หินปูน ที่เกาะอยู่ตามส่วนของร่างกาย

ขั้นตอนที่ ๖ การนวดแผนโบราณ ใช้เวลาประมาณ ๓๐ นาที เพื่อคลายเส้นอัมพฤกษ์ อัมพาต ทั่วร่างกาย

ขั้นตอนที่ ๗ การบริหารร่างกาย โดยเน้นบั้นเอวและขาทั้งสองข้างเพื่อฝึกให้นั่งเองได้ ใช้เวลาประมาณ ๓-๔ นาที

ขั้นตอนที่ ๘ การฝึกลุก ยืน โดยใช้เก้าอี้ที่ทำขึ้นเอง โดยฝึกปล่อยมือ ใช้เวลานานจนตั้งไข่ได้

ขั้นตอนที่ ๙ การหัดเดินโดยใช้อุปกรณ์ที่ได้จากการบริจาคของคนเจ็บป่วยที่หายแล้ว

ขั้นตอนที่ ๑๐ การนวดขโลมน้ำค้ำ เพื่อทำให้เส้นเอ็นแข็งแรง

สูตรยาต่างๆ ที่ใช้ในการรักษา

สูตรยาอาบน้ำสมุนไพร

๑. พญารากเดียว สรรพคุณ ขับพิษไข้ แก้อ่อนใน แก้กษหายน้ำ
๒. เป็ล้าใหญ่ สรรพคุณ แก้วิงเวียน ช่วยให้เลือดไหลเวียนดี
๓. ใบหนาด สรรพคุณ เป็ดรุกรุมขน แก้อาการเกร็ง แก้ไขข้อ

สูตรน้ำดื่มสมุนไพร

๑. กำลั้งเสื่อโครง สรรพคุณ บำรุงกำลัง แก้อปวดเมื่อย
๒. ใบย่านางแดง สรรพคุณ บำรุงโลหิต แก้อพิษเบื่อเมา
๓. ข้าวเย็นเหนือ ข้าวเย็นใต้ สรรพคุณ แก้อประดงร้อนใน กระจายน้ำ
๔. กวาวเครือขาว สรรพคุณ แก้อปวดเมื่อย แก้อลม อัมพาต
๕. ฝาง สรรพคุณ บำรุงโลหิต แก้อพิษธาตุพิการ
๖. กำแพงเจ็ดชั้น สรรพคุณ ยาระบาย
๗. ม้ากระทืบโรง สรรพคุณ บำรุงกำลัง

สูตรยาอบสมุนไพร

๑. โพล สรรพคุณ แก้อฟกซ้ำ ปวดเมื่อย ขับลม
๒. พญารากเดียว สรรพคุณ ขับพิษไข้ แก้อร้อนใน กระจายน้ำ

๓. ผักอีตู่หนา สรรพคุณ บำรุงประสาท แก้อท้องอืดเฟ้อ
๔. ผักแขยง สรรพคุณ แก้อไข้ คั้น และกลาก
๕. ใบหนาด สรรพคุณ เป็ดรุกรุมขน แก้ออาการเกร็ง แก้ไขข้อ

สูตรสมุนไพรสำหรับการย่าง

๑. ใบหนาด
๒. เป็ล้าใหญ่ หรือต้นเป็ล้า
๓. ตะไคร้หอม
๔. ใบ หรือ หัวโพล
๕. เถาเอ็นอ่อน
๖. เสลดพังพอนตัวเมีย
๗. ว่านชน (พลับพลึง)
๘. พญารากเดียว
๙. (อาจเติม) สมุนไพร กลุ่มรสเปรี้ยว เช่น ใบส้มป่อย ใบมะขาม ใบมะเฟือง
๑๐. สมุนไพรให้กลิ่นหอม เช่น เตยหอม

ประติษฐานกรรม ภูมิปัญญา

การแพทย์พื้นบ้าน ของแม่จันลี

“

...เคยเจ็บป่วย

และรักษาหายด้วยหมอพื้นบ้าน

จึงมีแรงบันดาลใจ อยากมี

ส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ

ให้แก่ลูกหลาน ชุมชน

ประเทศชาติ ไว้สืบไป

”

เก้าอี้ตั้งไข่

เก้าอี้ตั้งไข่ เกิดจากประสบการณ์ที่ได้รักษาผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต ตอนขึ้นตอนฝึกเดิน สังเกตได้ว่าก่อนที่คนเราจะเดินได้ตอนเด็กๆ ต้องยืนตั้งไข่ได้ก่อน เลยคิดดัดแปลงเครื่องมือช่วยเบาแรงโดยได้นำของเหลือใช้ คือ ไม้ฉากที่คนนำมาทิ้งขยะ มาประกอบเป็นที่นั่งและราวจับ เพื่อให้ผู้ป่วยได้ฝึกตั้งไข่ก่อนหัดเดิน

๒๓

ห้วงยางแขวน

ห้วงยางแขวน สำหรับวางเท้าเพื่อแกว่ง ทำกายบริหาร
บ้านเอว เพื่อกระตุ้นเส้นในร่างกายต่างๆ ให้ตื่นตัว
ทำงานมากขึ้น

๓

น้ำค้ำเสริมประสิทธิภาพการนวด

น้ำค้ำเสริมประสิทธิภาพการนวด เป็นการคิดริเริ่มโดยนำเอา ภูมิปัญญาโบราณมาผสมผสานเข้ากับวิธีการนวดแผนโบราณ จาก คำกล่าวของคนโบราณที่ว่า “การเดินย่ำน้ำค้ำบนยอดหญ้า ตอนเช้าๆ มีประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกาย” เลยได้นำเอาน้ำค้ำมา นวดเพื่อเสริม ให้เส้นเอ็นของผู้ป่วยแข็งแรงยิ่งขึ้น

หลักเกณฑ์ และแนวทางการคัดเลือก

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๖

ความหมาย

หมอไทย หมายถึงแพทย์แผนไทยหรือหมอพื้นบ้าน ผู้ได้รับใบประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย โดยหมายรวมถึงสาขาการแพทย์แผนไทยทั้งประเภท ก ประเภท ข ประเภท ค และสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์

คุณสมบัติ

- เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย
- เป็นผู้ขึ้นทะเบียน มีใบประกอบโรคศิลปะ
- ปฏิบัติงานดีเด่นที่เป็นแบบอย่างที่ดีได้ (ไม่น้อยกว่า ๕ ปี)
- เป็นคนดี มีจริยธรรม เมตตาธรรม อยู่ในศีล สมาธิ ปัญญา อันเห็นชอบ (อริยมรรค ๘)
- เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการดูแลผู้เจ็บป่วย และถ่ายทอดความรู้ให้กับศิษย์

การให้คะแนน

๒๐ คะแนน (ข้อมูลพื้นฐาน)

- มีความรู้ความสามารถด้านเวชกรรมไทย
- มีความรู้ความสามารถด้านเภสัชกรรมไทย
- มีความรู้ความสามารถด้านผดุงครรภ์ไทย
- มีความรู้ความสามารถด้านการนวดไทย

๒๐ คะแนน (ความสามารถ)

- การดูแลรักษาผู้ป่วย
- การถ่ายทอดความรู้ การจัดการเรียนการสอน ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน

๓๐ คะแนน (ความสามารถพิเศษ)

- เขียนตำรา
- มีตำรับเฉพาะ
- ประดิษฐ์อุปกรณ์การแพทย์
- มีเทคนิคการรักษาเฉพาะ
- มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และปลูกป่าชุมชน

๓๐ คะแนน (คุณธรรม จริยธรรม)

- เป็นคนดี มีจริยธรรม เป็นบุคคลต้นแบบ

วิธีการคัดเลือก

ส่งหนังสือ/E-mail ไปยัง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/องค์กรภาคีเครือข่ายด้านการแพทย์แผนไทย/การแพทย์พื้นบ้านทุกจังหวัด ให้เสนอชื่อและประวัติของผู้ที่แต่ละจังหวัดเห็นสมควรได้รับตำแหน่ง ส่งกลับมาที่

สำนักวิชาการ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐ ภายในวันจันทร์ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

คณะทำงานพิจารณาคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๖ จะคัดเลือกผู้ที่มีคะแนนดีที่สุดในแต่ละภาค แล้วเสนอให้คณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติพิจารณาตัดสิน

รางวัล

- โล่เชิดชูเกียรติและใบประกาศเกียรติคุณ
- เงินรางวัล ๒ แสนบาท

หมายเหตุ บุคคล หน่วยงาน องค์กร เครือข่าย สามารถเสนอชื่อผู้สมควรได้รับการพิจารณาเป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๖ ได้เพียง ๑ ท่านเท่านั้น

คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ

ที่ ๖ / ๒๕๕๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาคัดเลือกหมอยาดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๖

ตามที่คณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ ได้พิจารณาคัดเลือกหมอยาดีเด่นแห่งชาติ เพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติและขวัญกำลังใจของหมอพื้นบ้าน หมอแผนไทย ที่ได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพในการทำประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ และมีการมอบรางวัลในการประชุมวิชาการประจำปี การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือกแห่งชาติ นั้น

เพื่อให้การดำเนินการคัดเลือกหมอยาดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๖ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม และได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน จึงสมควรแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการคัดเลือกหมอยาดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๖ โดยมีองค์ประกอบ บทบาทและหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑ นายวิชัย โชควิวัฒน์	ประธานคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๑.๒ นายสุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ	ประธานคณะกรรมการวิชาการ
งานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๐	ที่ปรึกษา
๑.๓ นายสมชัย นิจนานิช	อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	ที่ปรึกษา
๑.๔ นายเปรม ชินวันทนนานนท์	ที่ปรึกษามูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	ประธาน
๑.๕ นายประพจน์ เกตุรากาศ	ประธานสมาพันธ์แพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย	รองประธาน
๑.๖ นายณัฐวุฒิ ประเสริฐสิริพงศ์	รองอธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	คณะทำงาน
๑.๗ นายปราโมทย์ เสถียรรัตน์	ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผนไทย	คณะทำงาน
๑.๘ นางสาวณิชา กุลสมบุรณ์	ผู้อำนวยการสำนักการแพทย์พื้นบ้านไทย	คณะทำงาน
๑.๙ นายวีรพงษ์ เกรียงสินยศ	มูลนิธิสุขภาพไทย	คณะทำงาน
๑.๑๐ นายสันติสุข โสภณศิริ	นักวิชาการอิสระ	คณะทำงาน
๑.๑๑ นางวงเดือน จินดาวัฒนะ	หัวหน้าสำนักวิชาการ	คณะทำงานและเลขานุการ
๑.๑๒ นางสาวปารณัฐ สุขสุทธิ์	สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๑๓ นางสาววาสนา สิทธิกัน	สำนักวิชาการ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

- ๒ -

๒. บทบาทและหน้าที่

- ๒.๑ จัดทาลักษณะและแนวทางการพิจารณาคัดเลือกหมอยาดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๖
- ๒.๒ ดำเนินการพิจารณาคัดเลือกโดยประสานความร่วมมือ หน่วยงาน องค์กร ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการค้นหา เสนอชื่อ และพิจารณาบุคคลผู้สมควรได้รับการคัดเลือก
- ๒.๓ เสนอชื่อ ประวัติ ผลงาน บุคคลผู้สมควรได้รับการพิจารณาคัดเลือกต่อคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ เพื่อพิจารณาคัดเลือก
- ๒.๔ จัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเป็นหมอยาดีเด่นแห่งชาติ เพื่อเป็นฐานข้อมูลต่อไป
- ๒.๕ ดำเนินการเพื่อประกาศเกียรติคุณผู้ได้รับการคัดเลือกในการประชุมวิชาการประจำปีการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือกแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๐

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๖

(นายวิชัย โชควิวัฒน์)

ประธานคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ

